

NEDERLAND HEEFT IN EUROPA BONDGENOTEN NODIG

De afwijzing van de Europese Grondwet was een noodzakelijke stap in de foute richting waaruit Den Haag nog te weinig werkbare conclusies voor een sprong voorwaarts heeft durven trekken. De retraite die na het referendumdebakel was bedongen lijkt vooral voor een lange winterslaap te zijn benut. Veel verder dan Bots 'nee is nee' en 'dood is dood' is de regering publiekelijk nog niet gekomen. Barroso en Merkel, die als goede christendemocraten in een leven na de dood geloven, pogen evenwel verwoed het lijk als een Lazarus nieuw leven in te blazen, en dan kan men in de politiek met het stug constateren van een hartstilstand niet volstaan.

Wie passief denkt te kunnen blijven toezien of buitenlandse wonderdokters nog tot reanimatie in staat zijn, zou wel eens met een Wederopstanding geconfronteerd kunnen worden waarop hij geen enkele invloed uit heeft kunnen oefenen, om vervolgens tot acceptatie van de nieuwe heilsformule te worden gedwongen. "Wie te laat komt, dien straft het leven", zoals Gorbatsjov in de herfst van 1989 de hoogbejaarde DDR-top liet weten. Een dergelijk lot ligt bij voortgezette lethargie ook op de loer voor onze nieuwe regering, die door veel commentatoren toch al in de jaren vijftig wordt gedateerd, dus in de politieke puberteit van Honecker & Co.

Kort en goed: van Balkenende IV worden eindelijk de initiatieven verwacht, die Balkenende II, IIIa, IIIbis, of in welk onoverzichtelijk stadium van ontbinding wij intussen op het Binnenhof ook waren aangeland, niet heeft durven zetten. Een aantal stappen zijn daarbij dringend van node.

Ten eerste een antwoord op de vraag, wat men zélf met Europa wil. Wil men een sterk en krachtig Europa op politiek terrein, om mondiaal een noodzakelijk tegenwicht tegen Amerika te kunnen bieden, of het nu gaat om Israel, Iran of Afghanistan? Dan heeft dat direct consequenties voor de territoriale omvang, tenzij Brussel, om aan het verlamme vetorecht een einde te maken, veel zaken via meerderheidsbesluiten gaat doordrukken - waarmee men echter onvermijdelijk velen nog verder van de EU vervreemdt. Alleen wie niet meer wil dan een vrije markt en vooral op economische kracht inzet, met het oog China en India, kan de EU alsmaar verder uitbreiden. Niet voor niets zijn de Britten daarvoor, onder het motto 'hoe meer zielen, hoe minder vreugd', omdat toenemende pluriformiteit Europa politiek zwak zal houden en zo Londen van de eigen transatlantische spagaat bevrijdt.

Een spagaat waarmee ook Nederland kampt, omdat het zich in politiek opzicht nooit eenduidig tot Europa heeft durven bekennen, maar krampachtig aan haar status als lievelingsjunior van Washington vasthoudt, teneinde gezellig de cornflakes van Bush op te kunnen blijven peuzelen. Want U

weet: Jaap de Hoop Scheffer in de NAVO en wij in Irak was een deal. Kortom: Den Haag zal eindelijk de discussie moeten aangaan, hoe de NAVO zich tot de EU verhoudt, en niet langer kunnen volstaan met de gedachteloze bezwering dat daartussen sinds 1989 geen spanning zit.

Ten tweede een antwoord op de vraag, wat men met Europa niét moet willen, in het licht van de massale nee-stem anderhalf jaar terug. Onder de kiezers leefden uiteenlopende bezwaren, maar drie zijn dominant: de grenzeloze territoriale uitbreiding, de grenzeloze bemoeienis met nationale aangelegenheden, en de grenzeloze vermarkting. Die drie dingen hebben veel burgers wantrouwend t.o.v. Europa gemaakt. Het woordje 'grenzeloos' zegt het al: aan al die drie ontwikkelingen moeten dus grenzen worden gesteld. Dat dient dus ook de Nederlandse inzet te zijn.

Om iets te bereiken heeft men, ten derde, bondgenoten nodig. Het kan zijn dat BZ de afgelopen anderhalf jaar al tal van briljante contacten heeft aangeknoopt, maar dat is dan iedereen buiten de Apenrots volledig ontgaan. De eerstaangewezen bondgenoot is uiteraard Frankrijk, het andere land van een nee. Zonder Franse steun komt Nederland nu vermoedelijk nergens. Den Haag zal dus zijn minstens tot Lodewijk XIV teruggaande weerzin tegen afstemming met Parijs moeten overwinnen wil het zelf geen quantité négligable worden. Een begrip uit een in dit geval zeer toepasselijke taal. Kortom: waar sporen de Nederlandse ideeën met de Franse - en waar niet? Een en ander zou Nederland ook wel eens, in ruimer verband, kunnen dwingen tot een nuttige correctie op de eigen ultra-atlantische koers.

Tot die potentiële bondgenoten behoren ook de landen die zich nog niet aan een referendum hebben gewaagd, omdat ook bij hun een nee-stem te verwachten valt. De zelfbenoemde middelgrote mogendheid Nederland moet dus haar klassieke minachting voor het 'onbeduidende' Scandinavië - 'wij zijn geen Denemarken' - maar even inslikken. Tenslotte zijn er de Britten, die ook ditmaal anderen de kastanjes uit het vuur hebben laten slepen. Zij moeten in het onuitgesproken nee-kamp gesitueerd worden, maar wel met een dubbele agenda, die men in Den Haag te weinig durft te voorzien: zij willen juist een zwakkere unie om zelf een grotere bemiddelarsrol tussen Amerika en Europa te kunnen spelen.

Voorzichtigheid is dus geboden, want anders dan Engeland is Nederland geen afgedreven eiland voor de kust van Newfoundland, maar een uithoekje van het Euro-aziatische continent. Go East, young men! Ook dat lijkt mij een toepasselijke oproep aan de drie jeugdige VU-knappen van ons nieuwe kabinet. Niet alleen zijn wij immers, om met Napoleon te spreken, slechts het aanslibsel van Frankrijks grote rivieren, ook zijn wij de voorhaven van de Duitse Rijn. Zoek dus ook contact met Berlijn, dat nu een bemiddelende rol probeert te spelen, en zich van het uitgesproken complot der ja-landen

heeft gedistantieerd.

Eén ding tot slot: voor een puur Spaans-Italiaanse as hoeft Nederland, mits het de Fransen en Duitsers weet te koesteren, niet ontzettend bang te zijn. Uit een samengaan van alleen Madrid en Rome is de laatste duizend jaar niets van belang voortgekomen, van de pauselijke inquisitie afgezien.

Thomas von der Dunk, 22 februari 2007